

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 99g/2016

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
Codul contravențional al Republicii Moldova

CHIȘINĂU

6 septembrie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 8 august 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 septembrie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a următoarelor prevederi din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008:

- articolele 384 alineatul (1) și 385;
 - sintagma „*prin decizie*” din alineatul (2) al articolului 394;
 - articolele 395 alineatul (1) punctul 2) și 399;
 - sintagma „*se constată de poliție*” din alineatul (4) al articolului 400;
 - articolul 427 alineatul (2);
 - sintagma „*acumulate sau din materialele de investigație operativă*” din alineatul (1) al articolului 428;
 - sintagma „*dacă există temeiuri de a efectua percheziția corporală sau ridicarea*” din alineatul (1) și sintagma „*procesul-verbal se încheie în cazul ridicării obiectelor și documentelor*” din alineatul (6) al articolului 429;
 - sintagma „*se află că a fost săvârșită*” din alineatul (2) și cuvântul „*se pornește*” din alineatul (4) al articolului 440;
 - articolele 443 alineatul (9) și 460-462,
- excepție ridicată de avocatul Gheorghe Malic în dosarul nr.5r-268/16, pendinte la Judecătoria Centru, mun. Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 8 august 2016 de către judecătorul Alexandru Arhip din cadrul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al

Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 16 august 2012, agentul constatator din cadrul Inspectoratului General de Poliție, mun. Chișinău, N.P., a întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție în privința lui I.P. Printr-o decizie, I.P. a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de articolul 242 alin. (2) din Codul contravențional și sancționat cu amendă contravențională în mărime de 50 unități convenționale, cu aplicarea a 6 puncte de penalizare.

4. La 29 august 2012, I.P. a depus o contestație la Judecătoria Centru, mun. Chișinău, solicitând anularea procesului verbal din 16 august 2012 și a deciziei agentului constatator, ca fiind ilegale, și încetarea procesului contravențional.

5. Prin hotărârea din 23 decembrie 2015, Judecătoria Centru, mun. Chișinău, a anulat procesul-verbal din 16 august 2012 cu privire la contravenție și decizia agentului constatator în cauza contravențională, cu încetarea procesului contravențional.

6. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, agentul constatator și avocații părții vătămate au declarat recurs.

7. La 16 martie 2016, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a casat hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, din 23 decembrie 2015 și a dispus rejudecarea cauzei de aceeași instanță în alt complet de judecată.

8. În cadrul rejudecării cauzei de către Judecătoria Centru, mun. Chișinău, Gheorghe Malic, avocatul părții vătămate, a ridicat excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul contravențional, menționate la § 1.

9. Prin încheierea din 25 iulie 2016, instanța a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării în adresa Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

11. Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (M.O., 2009, nr.3-6, art.15) sunt următoarele:

Articolul 384

Persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional

„(1) Persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional și căreia, prin hotărâre definitivă, i s-a stabilit o sancțiune contravențională sau a cărei răspundere contravențională sau executare a sancțiunii contravenționale aplicate este înlăturată prin hotărâre definitivă se numește **contravenient**.

[...]”

Articolul 385

Agentul constatat

„(1) Agentul constatat este reprezentantul autorității publice care soluționează, în limitele competenței sale, cauza contravențională în modul prevăzut de prezentul cod.

(2) Este desemnat ca agent constatat funcționarul din autoritățile indicate la art.400-423/8, împuternicit cu atribuții de constatare a contravenției și/sau de sancționare.”

Articolul 394

Instanța care înfăptuiește justiția în cauzele contravenționale

„[...]”

(2) Cauza contravențională se judecă în complet format dintr-un singur judecător care se pronunță asupra fondului cauzei prin **decizie**.

[...]”

Articolul 395

Competența instanței de judecată

„(1) Instanța judecă:

[...]

2) contestațiile împotriva hotărârilor autorităților competente să soluționeze cauzele contravenționale, procurorului.

[...]”

Articolul 399

Competența agentului constatat

„(1) Cauza contravențională se soluționează de agentul constatat în a cărui rază teritorială a fost săvârșită contravenția. Acesta poate aplica sancțiunile prevăzute în partea specială a cărții a doua în limitele competenței și numai în exercițiul funcțiunii.

(2) Agentul constatat poate constata contravenții ale căror constatare, soluționare și sancționare sunt atribuite competenței unor alte organe. În astfel de cazuri, agentul va remite organelor respective procesele-verbale de constatare a contravențiilor.”

Articolul 400
Ministerul Afacerilor Interne

„[...]”

(4) Contravențiile prevăzute la art. 54/1, 62–68, 75, 76, 88, 92, 181, 227, 233, 237, 243, 317, 320, 322–324, 330/4, 332/1 alin. (1), art.334/1, art.277/1 alin. (3), art.335–337, 351–353 **se constată de poliție.**

[...]”

Articolul 427
Temeiurile pentru ridicarea obiectelor și documentelor

„[...]”

(2) Ridicarea documentelor conținând informații care constituie secret de stat, comercial, bancar, ridicarea informației privind convorbirile telefonice se efectuează cu autorizația instanței de judecată.

[...]”

Articolul 428
Temeiurile pentru efectuarea percheziției

„(1) Organul de constatare a contravențiilor este în drept să efectueze percheziție **dacă din probele acumulate sau din materialele de investigație operativă** rezultă o presupunere rezonabilă că într-o anumită încăpere, la domiciliu ori în alt loc sau la o anumită persoană se pot afla instrumente ce au servit la săvârșirea contravenției, obiecte sau alte valori dobândite din contravenție, precum și obiecte sau documente care pot avea importanță pentru cauză.

[...]”

Articolul 429
Percheziția corporală și ridicarea obiectelor și documentelor

„(1) În cazul contravențiilor aflate în competență, organul de constatare a contravențiilor, **dacă există temeiuri de a efectua percheziția corporală sau ridicarea**, poate ridica obiectele și documentele care au importanță pentru cauză, care se află în hainele, în alte lucruri ale persoanei sau pe corpul ei.

[...]

(6) **Procesul-verbal se încheie în cazul ridicării obiectelor și documentelor.** Copia de pe procesul-verbal se înmânează, contra semnătură, persoanei la care se referă sau reprezentantului ei legal.

[...]”

Articolul 440
Procesul de constatare a faptei contravenționale și atribuțiile
agentului constator

„[...]”

(2) Agentul constator este sesizat prin plângere sau denunț ori sesizat din oficiu **când se află că a fost săvârșită** o faptă ilicită sau când o astfel de faptă a fost

depistată în urma controlului conform atribuțiilor de serviciu și în cazurile prevăzute de lege.

[...]

(4) Procesul contravențional **se pornește** numai în baza plângerii prealabile a victimei în cazul contravențiilor prevăzute la art.69, 104–108.

[...]"

Articolul 443

Conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție

„[...]

(9) Partea rezolutivă a procesului-verbal va cuprinde decizia agentului constator de sancționare a contravenientului sau de remitere a cauzei în instanța de judecată, cu recomandarea, în cazul în care consideră necesar, referitor la sancționare, sau de încetare a procesului, precum și termenul de contestare în instanța de judecată.

[...]"

Articolul 460

Deliberarea instanței de judecată

„(1) Instanța de judecată hotărăște asupra cauzei contravenționale în camera de deliberare, pronunțându-se prin hotărâre asupra aspectelor faptic și juridic ale cauzei.

(2) Hotărârea se semnează de judecător și se pronunță în ședință publică imediat după deliberare.”

Articolul 461

Încetarea procesului contravențional în ședința de judecată

„În cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute la art.441 și 445, instanța încetează procesul contravențional.”

Articolul 462

Hotărârea judecătorească

„(1) Hotărârea judecătorească va fi legală, întemeiată și motivată.

(2) Hotărârea judecătorească constă din parte introductivă, parte descriptivă și dispozitiv.

(3) Partea introductivă cuprinde:

a) data și locul emiterii hotărârii;

b) denumirea instanței judecătorești;

c) numele și prenumele judecătorului, ale grefierului și ale părților, mențiunea despre participarea părților la ședințe;

d) datele privitoare la persoana contravenientului (numele, prenumele, data și locul nașterii, adresa);

e) norma contravențională în al cărei temei a fost pornit procesul contravențional.

(4) Partea descriptivă cuprinde:

a) circumstanțele constatate în judecarea cauzei;

- b) probele pe care se întemeiază concluzia și motivele de respingere a probelor;
- c) norma contravențională pe care se întemeiază soluționarea cauzei.

(5) Dispozitivul cuprinde:

a) soluția privind încetarea procesului contravențional; sau

b) soluția cu privire la vinovăția persoanei de săvârșirea contravenției imputate și, după caz, la stabilirea sancțiunii contravenționale, la aplicarea măsurii de siguranță sau la înlăturarea executării sancțiunii.

(6) Pe lângă cele menționate la alin.(5), dispozitivul va cuprinde, după caz, soluția referitor la:

a) corpurile delictive;

b) modul și termenul de atac al hotărârii judecătorești;

c) alte chestiuni privind justa soluționare a cauzei contravenționale.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul sesizării susține, în esență, că în lipsa unor prevederi legale exprese în Codul contravențional, care să reglementeze procedura de examinare de către instanțele judecătorești a contestațiilor împotriva proceselor-verbale și deciziilor agenților constatați privind cauzele contravenționale, instanțele adoptă „prin analogie” soluții asupra contestațiilor, care nu rezultă din legea contravențională, încălcând astfel dreptul la un proces echitabil. Acesta consideră că normele conținute la Capitolul VII, inclusiv la art.460-462 din Codul contravențional, prevăd doar procedura de judecare în fond a cauzelor contravenționale, care au fost date în competența materială a instanței, prevăzute de art. 395 din același cod, nu și procedura de examinare a contestațiilor într-o eventuală cale de atac.

13. Autorul excepției menționează faptul că prevederile art. 394 alin.(2) din Codul contravențional nu sunt corelate cu cele ale art. 460 alin. (1) din același cod, nu este clar prin care act procedural trebuie să se pronunțe instanța, având în vedere că prima normă stabilește că judecătorul se va pronunța asupra fondului cauzei contravenționale prin decizie, pe când ultima prevede că instanța de judecată se va pronunța asupra cauzei contravenționale prin hotărâre.

14. De asemenea, autorul pretinde că prevederile Codului contravențional nu oferă o claritate în privința noțiunii de agent constatați, deoarece acesta face parte, în condițiile art. 385, din categoria participanților la procesul contravențional, având în același timp atribuții de constatare și/sau de sancționare în cazurile prevăzute la art. 400-423⁸, ceea ce denotă că el poate fi părțitor, contrar exigențelor

procesului echitabil. În opinia autorului, agentul constatator, prin prisma art. 399, poate fi considerat drept o entitate separată de autoritățile și organele de specialitate, specificate la art. 400-423/8, astfel nefiind determinată competența teritorială a acestuia. Mai mult, art. 400 alin. (4) din Codul contravențional, fără a ține cont de dispozițiile generale, prevede că anumite contravenții se constată de poliție, astfel, norma criticată utilizează noțiunea de poliție la general.

15. Totodată, autorul pretinde că, în condițiile în care actualul Cod contravențional a instituit o funcție distinctă și proactivă de constatare a contravenției de către agenții constatori, dispozițiile art.427 alin.(2), art.428 alin.(1), art.429 alin.(1) și (6) și art.440 alin.(2) și (4) din Codul contravențional nu sunt previzibile, clare și proporționale și nu prevăd garanții elementare contra abuzului, din care considerente nu asigură exigențele procesului echitabil.

16. Autorul susține că nu este clar scopul urmărit de legiuitor, atunci când, la art. 443 alin. (9) din Codul contravențional, s-a referit la conținutul părții rezolutive a procesului-verbal. Or, un proces-verbal nu poate avea partea rezolutivă.

17. În final, autorul pretinde că dispozițiile art. 384 alin. (1) din Codul contravențional creează o incertitudine privind vinovăția persoanei supuse procedurii contravenționale, fără ca vinovăția acestuia să fie stabilită în ordinea legală, încălcându-se astfel prezumția nevinovăției. Or, conform normei contestate, contravenient se numește atât persoana în privința căreia a fost pornit un proces contravențional, cât și persoana vinovăția căreia s-a constatat și, prin hotărâre definitivă, i s-a stabilit o sancțiune contravențională, precum și persoana a cărei răspundere contravențională sau executare a sancțiunii contravenționale aplicate este înlăturată prin hotărâre definitivă.

18. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate încalcă prevederile articolelor 20, 21, 23, 53 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

19. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

20. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

21. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de avocatul Gheorghe Malic în dosarul nr.5r-268/16, aflat pe rolul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului

135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

22. Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum a fost formulat de autorul excepției, îl constituie următoarele prevederi ale Codului contravențional: art.384 alin.(1), art.385, sintagma „*prin decizie*” din art.394 alin.(2), art.395 alin.(1) pct.2), art.399, sintagma „*se constată de poliție*” din art.400 alin.(4), art.427 alin.(2), sintagma „*acumulate sau din materialele de investigație operativă*” din art.428 alin.(1), sintagma „*dacă există temeieri de a efectua percheziția corporală sau ridicarea*” din art.429 alin.(1), sintagma „*procesul-verbal se încheie în cazul ridicării obiectelor și documentelor*” din art.429 alin.(6), sintagma „*se află că a fost săvârșită*” din art.440 alin.(2), cuvântul „*se pornește*” din art.440 alin.(4), art.443 alin.(9) și art.460-462.

23. Curtea menționează că autorul excepției de neconstituționalitate a pretins că aceste prevederi de lege contravin dispozițiilor constituționale ale art. 20 privind accesul liber la justiție, art. 21 referitor la prezumția nevinovăției, art. 23 privind dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, 53 privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, precum și celor ale art. 54 referitoare la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

24. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost învestită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată. Astfel, excepția de neconstituționalitate, fiind un instrument de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale, poate fi ridicată doar ca un incident în cadrul examinării acțiunii principale. Prin urmare, norma contestată urmează să aibă incidență asupra soluționării cauzei aflate pe rolul instanței de judecată.

25. Totodată, Curtea subliniază că, potrivit art. 24 alin. (2) și alin. (4) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată, să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele, să expună normele legale și argumentele, care demonstrează că prevederea contestată contravine Constituției, precum și legătura causală directă între norma contestată și argumentele invocate.

26. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că aceasta este neîntemeiată, întrucât autorul invocă, în esență, neconstituționalitatea unor prevederi din Codul contravențional, determinată de o pretinsă necorelare a soluției legislative cuprinsă în aceste norme, o parte dintre care, de fapt, nici nu au legătură cu

soluționarea cauzei. Or, examinarea constituționalității unui text de lege are în vedere compatibilitatea acestui text cu dispozițiile constituționale pretins încălcate, iar nu compararea prevederilor mai multor prevederi legale între ele și raportarea concluziei ce ar rezulta din această comparație la dispoziții ori principii ale Constituției.

27. În acest context, Curtea observă că articolul 395 din Codul contravențional prevede în mod expres și limitativ competența instanței de judecată, iar alineatul (1) pct.2) stabilește competența instanței de judecată de a „ *judeca contestațiile împotriva hotărârilor autorităților competente să soluționeze cauzele contravenționale și a procurorului*”.

28. În acest sens, sub aspectul competenței instanței de judecată, din dispozițiile articolelor 452 și 458 alin. (1) din Codul contravențional, Curtea constată că instanța de judecată, **judecând cauza contravențională în ședință publică, oral, nemijlocit și în contradictoriu, este obligată să determine**: a) caracterul veridic al contravenției imputate; b) existența cauzelor care înlătură caracterul contravențional al faptei; c) vinovăția persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional; d) existența circumstanțelor atenuante și/sau agravante; e) necesitatea sancționării și, după caz, caracterul sancțiunii contravenționale; f) alte aspecte importante pentru soluționarea justă a cauzei.

29. Astfel, din analiza articolelor citate mai sus, Curtea statuează că instanța de judecată la judecarea contestației împotriva hotărârilor autorităților competente să soluționeze cauzele contravenționale are obligația de a examina cauza contravențională sub toate aspectele, complet și obiectiv, cu respectarea dreptului la un proces echitabil și la apărare.

30. Prin urmare, Curtea nu poate reține critica de neconstituționalitate prin raportare la art. 20 din Constituție, care garantează oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, deoarece dispozițiile legale criticate nu îngrădesc accesul liber la justiție al persoanelor interesate și nu întră în contradicție cu dreptul la un proces echitabil.

31. De asemenea, Curtea menționează că autorul excepției nu a demonstrat legătura de cauzalitate a prevederilor contestate cu dispozițiilor constituționale invocate, cuprinse la articolele 21, 23, 53 și 54.

32. În lumina celor expuse, Curtea menționează că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este nefondată și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției

constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a următoarelor prevederi din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008:

- articolele 384 alineatul (1) și 385;
 - sintagma „*prin decizie*” din alineatul (2) al articolului 394;
 - articolele 395 alineatul (1) punctul 2) și 399;
 - sintagma „*se constată de poliție*” din alineatul (4) al articolului 400;
 - articolul 427 alineatul (2);
 - sintagma „*acumulate sau din materialele de investigație operativă*” din alineatul (1) al articolului 428;
 - sintagma „*dacă există temeiuri de a efectua percheziția corporală sau ridicarea*” din alineatul (1) și sintagma „*procesul-verbal se încheie în cazul ridicării obiectelor și documentelor*” din alineatul (6) al articolului 429;
 - sintagma „*se află că a fost săvârșită*” din alineatul (2) și cuvântul „*se pornește*” din alineatul (4) al articolului 440;
 - articolele 443 alineatul (9) și 460-462,
- excepție ridicată de avocatul Gheorghe Malic în dosarul nr.5r-268/16, pendinte la Judecătoria Centru, mun. Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 6 septembrie 2016
DCC nr.58
Dosarul nr. 99g/2016